

МАДАНИЙ-ТОМОША ХИЗМАТЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ВА САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ

Аннаев А.А.

Самарқанд иқтисодиёт ва сервис институти ассистенти

Аннотация: Мазкур мақолада маданий томоша хизматларини кўрсатувчи ташкилотларнинг иқтисодий фаолият сифатидаги моҳияти, аҳамияти ва хусусиятларига доир асосий тушунчалар ёритиб берилган.

Калит сўзлар: маданий-томоша, хизматлар, самарадорлик.

DEVELOPMENT AND INCREASE THE EFFICIENCY OF CULTURAL VIEWING SERVICES

Annaev A.A.

Assistant of the Samarkand Institute of Economics and Service

Abstract: This article describes the main concepts of the essence, importance and characteristics of organizations providing cultural entertainment services as an economic activity.

Keywords: cultural-spectacle, services, efficiency.

Республикамизда мустақиллик йилларида миллий маданият соҳасини шакллантириш ва ривожлантириш борасида диққатга молик ишлар амалга оширилди. Чунончи, охириги 3 йилда республикамизда маданият соҳасини тубдан ислоҳ қилиш, ушбу соҳага кирувчи субъектлар фаолияти самарадорлигини оширишга қаратилган кўплаб меъёрий ҳужжатлар қабул қилинди.

Аҳоли, айниқса, олис ҳудудларда истиқомат қиладиган фуқароларга маданий дам олиш хизматлари кўрсатиш даражасини ошириш, республиканинг барча ҳудудларида театр, цирк ва бошқа турдаги оммавий-

маданий ва концерт-томоша тадбирларини тизимли равишда йўлга қўйиш, маданият ва санъат соҳасида истеъдодли ёш ижодкорларни излаб топиш ва қўллаб-қувватлаш, таълим муассасаларини миллий чолғулар, мусиқа дарсликлари, ноталар тўпламлари ва ўқув-методик адабиётлар билан таъминлашнинг яхлит тизимини яратиш мақсадида, шунингдек, 2022-2026 йилларга мўлжалланган давлат дастурига мувофиқ турли режалар қабул қилнди.

Иқтисодчи олим К.Б.Уразов “Бухгалтерия ҳисоби ва аудиторлик фаолиятини халқаро стандартлар асосида ташкил этишнинг долзарб масалалари” мавзусидаги республика илмий-амалий анжуманига берган мақоласида маданий томоша хизматларининг иқтисодий кўрсаткичларига алоҳида тўхталиб Маданият ва санъат муассасаларининг даромадлари (тушумлари) улар томонидан ўтказиладиган тадбирлар (концертлар, спектакллар, театрлаштирилган ва цирк томошалари, ижодий учрашувлар, турли шоудастурлар, фестиваллар, томошаларнинг шакли ва жанридан қатъий назар, бошқа маданий-оммавий тадбирлар) учун олдиндан маълум қийматларда (нархларда) чиқарилган билетлар суммалари йиғиндисидан иборат бўлади. Маданий хордиқ чиқариш масканларида бундай даромадлар бўлиб турли атракционлар, ҳаракатланувчи ва сузувчи воситаларда учиш, сайр қилиш ва бошқалар ҳисобланади.

Мақолада методологик асосларини республикамиз қонунлари, Президентимиз фармонлари, қарорлари, асарлари ва маърузалари, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари, Низомлар, йўриқномалар, хорижда ва республикамизда чоп қилинган илмий ишлар, дарсликлар ва қўлланмалар, илмий мақолалар, интернет тармоғи материаллари ҳамда изланишлар олиб борилган корхоналарнинг амалий материаллари ташкил этади.

Аҳоли, айниқса, олис ҳудудларда истиқомат қиладиган фуқароларга маданий дам олиш хизматлари кўрсатиш даражасини ошириш,

республиканинг барча ҳудудларида театр, цирк ва бошқа турдаги оммавий-маданий ва концерт-томоша тадбирларини тизимли равишда йўлга қўйиш, маданият ва санъат соҳасида истеъдодли ёш ижодкорларни излаб топиш ва қўллаб-қувватлаш, таълим муассасаларини миллий чолғулар, мусиқа дарсликлари, ноталар тўпламлари ва ўқув-методик адабиётлар билан таъминлашнинг яхлит тизимини яратиш мақсадида, шунингдек, 2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясини “Инсон қадрини улуғлаш ва фаол маҳалла йили”да амалга оширишга оид давлат дастурига мувофиқ ҳар бир давлат ташкилоти асосида жойлардаги маданий мухитни миллийликни тарғиб қилишга бўлган ҳаракатлар амалга оширилмоқда.

Маданият ва санъат муассасалари фаолияти аудитини тадқиқ қилиш натижасида қуйидаги илмий хулосаларга келинди.

Маданият ва санъат соҳаси муассасалари иқтисодий бирликлар сифатида ўзига хос мақомга, таснифий белгиларга, даромад, сарфлар, таннарх, фойда ва бошқа кўрсаткичларни шакллантиришнинг бошқа тармоқлардан тубдан фарқланувчи тартибларига эга. Ушбу соҳа субъектлари ўзига хос мажбурий ва ташаббус тарзидаги аудит субъектлари сирасига ҳам киради. Бироқ, изланишлар мазкур соҳада аудитнинг хусусиятлари, унинг борган сари раванқ топиши, ўзига хос ташкилий-иқтисодий, молиялаштириш манбалари ва бошқа жиҳатлари бўйича бошқа иқтисодий бирликлардан тубдан фарқ қилишига қарамасдан, етарлича ўрганилмасдан қолмоқда. Давлат ва давлат-шерикчилик мулки асосидаги маданият ва санъат муассасаларида юз бераётган молиявий муносабатлар улар томонидан ҳолис аудит текширувларини зарурат этиб қўяди.

Маданият ва санъат муассасаларининг ташкилий-ҳуқуқий мақоми, фаолият турлари ва уларни молиялаштириш манбалари, корпоратив бошқарув органлари ва инвесторлар талаблари мазкур субъектларда асосан комплекс аудит ва тематик аудитни мажбурий ва ташаббусли тарзларда

ўтказишни тақоза этади. Давлат маблағлари эвазига фаолият юритиш маданият ва санъат муассасаларида ички аудит хизматини ҳам ташкил этишни тақоза этади.

Маданият ва санъат муассасаларида ўтказиладиган барча турдаги аудитнинг асосий мақсади мазкур субъектлар фаолияти, улар молиявий хўжалик фаолияти кўрсаткичларини Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатларига мос ҳолда тўғри тан олинганлиги, аниқланганлиги, ҳисоб ва ҳисоботда реал акс эттирилганлиги тўғрисида исботу-далилларни йиғиш ҳамда бунга аудиторлик баҳосини беришдан иборат.

Хулоса қилиб шуни айтишимиз мумкинки Сўнгги йилларда Ўзбекистон Республикасида миллий маданиятни янада ривожлантириш, янги Ўзбекистоннинг янги тарихини яратиш, моддий ва номоддий маданий мерос дурдоналарини сақлаш ва тарғиб этиш, халқ оғзаки ижодиёти ва ҳаваскорлик санъатини янада оммалаштириш, юртимизнинг жаҳон маданий маконига фаол интеграциялашувини таъминлаш, маданият ва санъат соҳасини инновацион ривожлантиришга қаратилган тизимли чоратadbирларни амалга оширилиши устидан назоратни кучайтириш ҳамда жорий қилинган давлат хусусий шерикчилик асосидаги томоша хизматларини кўрсатувчи субъектларни кўпайтириш ва давлат томонидан қўллаб қувватлаш керак.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Аренс Э.А., ДЖ.К. Лоббек. Аудит. Учебник. М.: Финансы и статистика, 2001.
2. Ахмаджонов К.Б. Якубов И.И. Аудит асослари. Дарслик. Т.: Иқтисод-молия, 2010.
3. Дустмуродов Р.Д. Файзиев Ш.Н. Аудит. Ўқув қўлланма. Т.: ТМИ, 2007.